

İDARİ YARGILAMA USULÜ HUKUKU
AÇIK DERS MATERYALİ
3-B
K. Burak ÖZTÜRK

İDARİ YARGI KARARLARININ UYGULANMASI

ANAYASAL DÜZENLEME

Anayasa, m. 138/4:

“Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez”.

YASAL DÜZENLEME

2577 sayılı İYUK, m. 28/1:

“Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez”.

İPTAL VE YÜRÜTMENİN DURDURULMASI KARARLARININ SONUÇLARI

Danıştay 2. Dairesinin 27.08.2007 tarih ve E. 2007/2076 sayılı YD kararından:

“Hukuka aykırı bulunan idari işlemler hakkında verilen iptal kararları; varlıklarını hukuka uygunluk karinesinden yararlanmak suretiyle sürdüren idari işlemleri tesis edildikleri tarihe kadar geriye yürür şekilde ortadan kaldırır. Dolayısıyla, dava konusu edilen idari işleme bağlı olan diğer işlemler de ortadan kalkar. İptal kararlarının bu özelliği, dava konusu yönetsel tasarruftan önceki hukuki durumun sağlanması gereğinden kaynaklanmaktadır. Bir başka ifadeyle, iptal kararları; iptal edilmiş olan idari işlemi hukuk alanında hiç doğmamış hale getirmektedir. Bununla birlikte iptal kararları herkes bakımından geçerlidir. Aynı idari işlemin iptali amacıyla başkalarının da iptal davası açmasına gerek bulunmamaktadır. iptal kararı, davacının yanı sıra iptal olunan idari işlemin etkide bulunduğu diğer kimseler hakkında da hüküm ifade etmektedir.

Konuya yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlar açısından yaklaşıldığında, bu tür kararlar ile iptal kararları arasında temelde bir fark bulunmamaktadır. Yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlar ile iptal kararların her ikisi de, dava konusu işlemde önceki hukuki durumu geri getirmekle birlikte, yürütmenin durdurulması kararları; idari işlemin yürürlüğünü askıya alan ve geçici nitelikte olan (davanın esası hakkında karar verilmesiyle kendiliğinden son bulan) kararlardır. Ancak, şu hususun hemen belirtilmesi gerekir ki; idari işlemin yürürlüğünü askıya alma durumu, idari işlemin tesisinden ve icrasından önceki hukuki durumun yürürlüğünü sağlamak suretiyle olmaktadır”.

DÜZENLEYİCİ İŞLEMLER HAKKINDAKİ İPTAL KARARLARININ ETKİSİ

Danıştay 12. Dairesinin 28.10.2008 tarih ve E. 2008/4343 K. 2008/5507 sayılı kararından:

“... verilen iptal kararı ile iptali istenilen idari işlemin tesis edildiği tarihten itibaren ortadan kalkacağı ve o işlemin tesisinden önceki hukuki duruma döneleceği tartışmasız olmakla birlikte, hukuka aykırılığı yargı kararı ile iptal edilen genel düzenleyici işlemlerinin iptali ile bu genel düzenleyici işleme dayanarak tesis edilen bireysel işlemlerin de bütün hukuksal sonuçları ile ortadan kalkıp kalkmayacağı, genel düzenleyici işleme dayanılarak tesis edilen bireysel işlemlerin uzun süre uygulandığı ve bu süre içinde kişilerin elde ettiği öznel kazanımlarının geri alınmasının mümkün olmadığı durumunda, idari istikrar ilkesi ve kazanılmış hak kavramlarına aykırılık oluşturabilecek olması nedeniyle, somut olay çerçevesinde irdelenmesinin gerekeceği kuşkusuzdur”.

TAM YARGI DAVALARINDA VERİLEN KARARLARIN UYGULANMASI

2577 sayılı İYUK, m. 28:

“(…)

2. Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur.

(…)

6. Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesine göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanacak faiz ödenir. Ancak mahkeme kararının davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez”.

İDARİ YARGI KARARLARININ İDARECE DERHAL UYGULANMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Danıştay 3. Dairesinin 29.01.2014 tarih ve E. 2013/5121 K. 2014/283 sayılı kararından:

“Anayasanın 2. maddesinde yer alan "hukuk devleti" ilkesinin doğal sonucu olarak idarenin mahkeme kararlarını aynen ve gecikmeksizin uygulamaktan başka bir seçeneği bulunmamaktadır. Bu kural, idareye kararın tebliğ tarihinden başlayıp otuz günün dolmasına kadar geçen sürede yargı kararını uygulamama yetkisi tanıyan bir hüküm değildir. Aksine maddede, kararların derhal uygulanması ilkesi benimsenmiş olup, her durumda bu sürenin otuz günü aşamayacağı, kararların uygulanması için idarelerin gereksinim duydukları sürenin nihayet otuz günle sınırlı olduğu kurala bağlanmıştır”.

YARGI KARARININ UYGULANMAMASI HALLERİ

- Kararın hiç uygulanmaması
- Kararın geç uygulanması
- Kararın gereği gibi uygulanmaması
- Biçimsel uygulama

YARGI KARARININ BİÇİMSEL OLARAK UYGULANMASI

Danıştay 5. Dairesinin 25.12.2001 tarih ve E. 1998/1970 K. 2001/5153 sayılı kararından:

“... idarenin maddi ve hukuki koşullara göre uygulanabilir nitelikte olan bir yargı kararını ‘aynen’ ve ‘gecikmeksizin’ uygulamaktan başka bir seçeneği bulunmamaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde yer alan ‘Hukuk Devleti’ ilkesinin doğal sonucu olarak idarenin mahkeme kararını şekli olarak değil, bütün sonuçları ile uygulaması zorunludur”.

* * *

Danıştay 5. Dairesinin 02.02.2005 tarih ve E. 2001/2787 K. 2005/522 sayılı kararından:

*“Davacının Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı olarak görev yapmakta iken iki kez başka görevlere atandığı ve geçici olarak görevlendirildiği, bu işlemlerin iptali istemiyle açtığı davalarda verilen kararlar üzerine eski görevine döndürüldükten sonra, hakkında gerekçesiz olarak yeni işlemler kurulduğu gözönüne alındığında, söz konusu işlemlerle yargı kararlarını etkisiz bırakma amacı güdüldüğü sonucuna varıldığından yargı kararlarının **biçimsel olarak uygulanması** suretiyle oluşan ağır hizmet kusuru nedeniyle manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken ...”*

İDARİ YARGI KARARLARININ UYGULANMAMASININ SONUÇLARI

2577 sayılı İYUK, m. 28:

“(…)

3. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir.

4. Mahkeme kararlarının süresi içinde kamu görevlilerince yerine getirilmemesi hâlinde tazminat davası ancak ilgili idare aleyhine açılabilir
(…)”.